νας φτωχός καὶ ἀγράμματος ψαρᾶς...

Καὶ τὰ μάτια τοῦ αἰσθηματικοῦ ναπολιτάνου γέμισαν παράπονο. Θάλεγε κανείς πὼς ἦταν ἕτοιμα νὰ βουρκώσουν... Δὲν τὸν ἤθελαν οἱ δικοί της, μὰ τί θἄκαναν ; Ἡ Φιορέλα τοῦ εἶχε δηλώσει πὼς δὲ θἄπαιρνε κανέναν ἄλλο, πὼς τόχε καλλίτερα νὰ πέση στὴ θάλασσα, καὶ τοῦ τ' ὁρκίστηκε ὅταν ἔφευγε γιὰ τὴν Ἑλλάδα, πὼς θὰ τὸν περιμένῃ μακάρι καὶ πενῆντα χρόνια... Ἀγάπη ἦταν αὐτὴ παίζοντας ;

Καὶ ὁ Μικέλε σηκώθηκε, φορτώθηκε τὸ πανέρι του. «Μπόνα νότε !», τ' ἔφτυνε. Τὸ διαλάλημά του ἀντήχησε στὸ βάθος τοῦ δρόμου βουερό :

— Πισάρι ! φρέσκο πισάρι !... Ὁ πισαρᾶς !...

***

Ὁ Μικέλε ἐρχόταν συχνὰ σπίτι μας. Εἶχε γίνει τοῦ σπιτιοῦ. Μᾶς ἔφερνε καὶ ἀγοράζαμε διαλεχτὰ ψάρια καὶ μεζέδες θαλασσινούς : Γαρίδες, καλαμαράκια, κυραβίδες, κανένα μικρὸ σαλάχι... Στὸ ἔμπα του τὸ χαγιάτι μας γιόμιζε ἰώδιο, μοσχοβολοῦσε κῦμα. Καὶ ἡ κοιβέντα ζωήρευε.

— Μπόνα σέρα, σινιόρ... σινιὸρ τάλε ! (Ποτὲ δὲ μπόρεσε νὰ μάθῃ τ' ὄνομά μου). Μπόνα σέρα, σινιόρα !

Χωρετοῦσε τὴ μάνα μου, διπλώνοντας στὰ δυὸ τὴ μέση, καὶ στρογγυλοκάθιζε χάμου, στὸ κεφαλόσκαλο, μὲ τὸ πανέρι τῶν ψαρικῶν πλάγι του, ἢ στὰ γόνατά του. Ἔπινε τὸ καφεδάκι του, ἢ ἕνα ποτηράκι κονιὰκ καὶ μᾶς ἔλεγε τὰ βάσανά του, τὰ αἰσθηματικά του βάσανα : Ἡ Φιορέλα ! Τ' ὄνομά της ἐτρεμόπαιζε στὰ χεῖλη του δέκα καὶ εἴκοσι φορὲς στὸ λεπτό. Ἦταν ἡ ἀγάπη του, ἡ λατρεία του, ὁ θησαυρός του ! Αὐτὴ καὶ καμμιὰ ἄλλη !

— Καλά, Μικέλε, τοῦ εἶπα κἄποτε γιὰ νὰ τὸν πειράξω, ἀφοῦ τὴν ἀγαπᾶς τόσο, γιατί κοιτάζεις καὶ τὶς ἄλλες ;

— Ἐγώ ;! διαμαρτυρήθηκε ὁ Μικέλε.

— Βέβαια... Γιατί, ἄμα κιαλάρεις καμμιὰ δική μας νόστιμη στὶς ροῦγες, γουρλώνεις τὰ μάτια σου καὶ χαμογελᾷς ;

— Ντεντεμένο ! διαμαρτυρήθηκε πάλι ὁ πιστὸς ναπολιτάνος. Αὐτὲς τὰ γουρλώνουν ! αὐτὲς γελᾶνε ἄμα μὲ βλέπουν ! Ἐγὼ πάω στὴ δουλειά μου. Πισάρι φρέσκο !...

Ὅμως γιὰ κάτι ἄλλο στενοχωριόταν πιὸ πολὺ ὁ ἐρωτεμένος ψαρᾶς : Δὲν ἤξερε γράμματα καὶ ἀναγκαζόταν νὰ βάζῃ ἄλλονε νὰ γράφῃ τῆς Φιορέλας. Μὰ τώρα τελευταία οὔτε σ' αὐτὸν εἶχε ἐμπιστοσύνη καὶ μὲ τρόπο μὲ παρακαλεσε νὰ τοῦ γίνω ἐγὼ γραμματικός ! Κοιμόμαστε λοιπὸν μιὰ Κυριακὴ καὶ σκαρώσαμε σὲ γλῶσσα Τοσκάνικη ἕνα γράμμα ποὺ ἦταν γιὰ γέλια καὶ γιὰ κλάματα μαζί ! Κι' ὁ Μικέλε τὸ πῆρε καὶ πῆγε χαρούμενος νὰ τὸ ταχυδρομήσῃ...

***

Τὸ Τζίο Μπατίστα δὲν τὸν ἔβλεπα πιὰ οὔτε τὶς Κυριακές. Ἐμαθα πὼς ὁ γέρος ἦταν κατάκοιτος καὶ δὲ μποροῦσε νὰ βγῇ τὸν ἀνήφορο, στὴν ἐκκλησιά. Ἦταν πεσμένος στ' ἀμπάρι τῆς ἀνεμότρατας κ' ἡ θέση του, κοντὰ στὰ καραβόσκοινα τῆς πρύμνης ἔμενε ἀδειανή ! Μὰ τὸ ἐγγονάκι του, ὁ Λούκας, πήγαινε κ' ἐρχόταν κάτου, νὰ τόνε φροντίζῃ... Κἄποτε, σὰν ἦταν καλὸς καιρός, μπουνάτσα, τόνε παίρνανε διὸ ἄντρες καὶ τὸν ἀνεβάζανε στὸ κατάστρωμα νὰ πάρῃ ἀέρα... Ὁ γέρος, ἀκουμπισμένος στὰ σκοινιά, ἐκοίταζε στὸ πέλαγος κι' ἀναστέναζε : —«Ἄχ ! αὐτὴ ἡ μαλάρια, αὐτὴ ἡ καταραμένη ἀρρώστεια ποὺ πέφτει ἀπὸ τ' ἄστρα, ἔλεγε, θὰ μὲ φάῃ !... Μαλεντέτα μαλάρια !...» Μὰ οἱ ἄλλοι σήκωναν ἀδιάφορα τοὺς ὤμους καὶ προσπερνοῦσαν. Καὶ ὁ Τζίο Μπατίστα κάρφωνε τὰ μάτια στὸ πέλαγος, μακριά, κ' ἔμενε σιωπηλός, μὲ τὴν πίπα στὰ δόντια...

Εἶχε ἀπομείνει ἕνα σακκοῦλι κόκκαλα. Κι' ὅλο χειροτέρευε...

***

Ἐκεῖ κατὰ τὸ χινόπωρο, ποὺ τὰ πρῶτα σύννεφα σκούραιναν τὸν οὐρανό, ἔρχεται μιὰ μέρα λυπημένος ὁ Μικέλε καὶ μοῦ λέει πὼς ὁ γέρος πέθανε. Τὴν περασμένη νύχτα πέθανε καὶ τὸ πρωὶ τόνε βρήκανε ξερό. Καὶ τὸ κρίμας ἦταν ποὺ δὲν πρόφτασε οὔτε ὁ παπᾶς νὰ τοῦ μυρώσῃ τὰ χεροπόδαρα καὶ νὰ τοῦ βάλῃ ἀποκάτου στὴ γλῶσσα τὴν ὅστια.

— Γι' αὐτὸ λοιπὸν εἶσαι τόσο λυπημένος, Μικέλε, ἔ ;

Μὰ ὁ Μικέλε μοῦ ἀπάντησε μὲ εἰλικρίνεια πὼς δὲν ἦταν τόσο γι' αὐτό... Ἔ, γέρος ἦτανε πιὰ ὁ Τζίο Μπατίστα, ὀγδοντάρης, τὄφαγε τὸ ψωμί του...

Γι' ἄλλο πρᾶμα ἦτανε σήμερα πιότερο στενοχωρημένος ὁ Μικέλε : Ἐνάμση μῆνα εἶχε νὰ λάβῃ γράμμα ἀπὸ τὴ Φιορέλα του καὶ σήμερα τοῦ ἦρθε γράμμα ἀπὸ τὴν ἀδερφή του τὴν Ἄννα, τοῦ λέει ἕνα σωρὸ κουτσομπόρες καὶ γιὰ τὴν ἀρραβωνιαστικιά του οὔτε λέξη. Αὐτὰ δὲν ἦταν καλὰ σημάδια. Καὶ ὁ Μικέλε ζάρωσε τὰ φρύδια συλλογισμένος, ἀνήσυχος...

***

Ἐπήγα στὴν κηδεία τοῦ Τζίο Μπατίστα. Γίνηκε ἀπὸ τὴν προκυμαία ἴσια στὸ νεκροταφεῖο. Στὸ Μῶλο ἦρθε ὁ παπᾶς, ἕνα παιδὶ μπροστὰ μὲ τὸ Σταυρὸ καὶ τὸ φανάρι, καὶ γύρω οἱ λίγοι καθολικοὶ τοῦ τόπου. Τὸ νέρο τὸν εἶχαν βάλει σὲ μιὰ φτωχικιὰ κάσσα, κάτου στ' ἀμπάρι. Ἡ Ἰταλικὴ σημαία κρεμόταν μεσίστια στὸ κατάρτι, καὶ στὶς δυὸ ἀνεμότρατες...

Ἡ κηδεία γίνηκε κατὰ τὶς ἕντεκα τὸ πρωΐ. Μπουνάτσα. Τὸ λιμάνι ἄστραφτε ὅλο ἀπὸ τὸν ἥλιο, καὶ τὸ παραμικρὸ συννεφάκι εἶχε χαθεῖ... Οἱ ναπολιτάνοι ἦταν λυπημένοι, σιγομίλητοι. Εἶχαν φορέσει τὰ καλά τους καὶ τοὺς σκούφους μὲ τὶς κόκκινες φοῦντες. Δυὸ παλληκάρια ἀνέβασαν ἐπάνω τὸ φέρετρο καὶ μὲ βαρειὰ περπατησιὰ τὄβγαλαν ἔξω. Ἡ λομπὴ μπῆκε σὲ κίνηση. Ὁ παπᾶς ἄρχισε νὰ διαβάζῃ τὸ μιζερέρε ἢ κάτι τέτοιο... Πίσω ἀπὸ τὸ φέρετρο ἐρχότανε τὸ ἐγγονάκι τοῦ γέρου κλαίγοντας ἀπαρηγόρητα καὶ ἀκολουθοῦσαν ὅλοι οἱ ναπολιτάνοι, ποὺ ἐκεῖνος ὁ θάνατος στὴν ξενητειὰ τοὺς κοῦστιζε πιὸ πολύ...

Μαλεντέτα μαλάρια ! Καὶ τὸν ἐπήγαιναν στὸ λιμάνι τῆς σιωπῆς...

***

Ὕστερα ἀπὸ λίγες μέρες, ἕνα δειλινό, ἔρχεται ξανὰ ὁ Μικέλε σπίτι μας. Κρατοῦσε τὸ ἀδωνιο πανέρι τῶν ψαρικῶν. Κάθησε στὸ χαγιάτι, κατάχαμα, ἀκούμπησε τὸ πανέρι στὰ γόνατά του κ' ἦταν κατάλυπος, μὲ τὰ μάτια κατεβασμένα. Θάλεγε κανεῖς πὼς κοίταζε τὰ χταποδάκια καὶ τὶς γαρίδες ποὺ γαλίζαν στὸ πανέρι. Ἤτανε σαστισμένος.

— Τί ἔχεις, Μικέλε ; Κόζα σουτσέντε ;

— Νά ! διαβάστε, σινιὸρ τάλε !... διαβάστε.

Καὶ μὲ χειρονομία δραματικῆς ἀπελπισίας ἔβγαλε ἀπὸ τὸν κόρφο του ἕνα γράμμα μὲ Ἰταλικὰ γραμματόσημα καὶ μοῦ τὄδωσε : «Διάβασε τὴ δυστυχία μου !»

Τοὔγραφε ἡ ἀδερφή του ἡ Ἄννα ἀπὸ τὸ Μπάρι. Καθαρὰ καὶ ξάστερα τοῦλεγε, ἀδερφοῦλη μου, νὰ τὸ πάρῃς, ἀπόφασι. Ἡ Φιορέλα τὰ ξέχασε ὅλα, καὶ τὰ φιλιὰ καὶ τοὺς ὅρκους. Ἀρρεβωνιάστηκε μὲ ἄλλον, μ' ἕναν ἔμπορο, μ' ἕνα μπενεστάντε ἀπὸ τὴν Τσίβιτα Βέκια, καὶ θὰ γινότανε μάλιστα σύντομα, ἐκεῖ κατὰ τὰ Χριστούγεννα ὁ γάμος τους. Ὕστερα θὰ πάνε στὴν πατρίδα τοῦ γαμπροῦ... Μάτια ποὺ δὲ φαίνονται, Μικέλε μου... τοὔγραφε.

Κι' ὁ καψερὸς ὁ Μικέλε, ποὺ δούλευε στὴν ξενητειὰ καὶ πίστευε στὴν αἰωνιότητα τῆς ἀγάπης !... Λοιπόν, τὸν ἔπῃρε τὸ παράπονο, περίσσεψε ὁ πόνος στὴν καρδιά του, καὶ τὰ μάτια του ἀρχίσανε νὰ τρέχουν...

— Πόβερο Μικέλε !... Ἄπιστη Φιορέλα ! ἔλεγε.

Καὶ τὰ δάκρυά του στάζανε κόμπο-κόμπο στὰ χταποδάκια καὶ στὶς γαρίδες...

***

Τὸ Μικέλε δὲν τὸν ξανάειδα. Δὲν ἤρθε νὰ μὲ ἀποχαιρετήσῃ.

Ὕστερ' ἀπὸ λίγες μέρες οἱ ἀνεμότρατες φύγανε γιὰ τὸ Μπάρι... Ὅταν κατέβηκα στὴν προκυμαία, τὶς εἶδα νὰ βγαίνουν ἀπὸ τὸ λιμάνι, μὲ ὁλοφούσκωτα τὰ κόκκινα πανιά, μὲ τὶς πλῶρες ὀρθὲς νὰ ὀργώνουν τὴν πολύψαρη θάλασσα, ποὺ τὴν ἐτρύγησαν ὀχτὼ μῆνες... Οἱ δυὸ ἀνεμότρατες σημαιοστολισμένες ἀποχαιρετοῦσαν τὸν τόπο μας... Στὸ ἔθγα τοῦ λιμανιοῦ ρίξανε διὸ ντουφεκιές. Ἔπειτα δυὸ ἄλλες...

Καὶ σὲ λίγη ὥρα, τὰ δυὸ κόκκινα πανιὰ μίκρυναν-μίκρυναν καὶ χάθηκαν στὸ γκρίζο φόντο τ' οὐρανοῦ καὶ τῆς θάλασσας.

1929. ΣΤΕΦ. ΔΑΦΝΗΣ

Η ΚΟΣΜΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Λόγῳ ἀδιαθεσίας τῆς κ. Μονταίν, δὲν δημοσιεύεται εἰς τὸ σημερινὸν φύλλον. Ζητοῦμεν συγγνώμην ἀπὸ τοὺς ἀναγνώστας μας διὰ τὴν μικρὰν αὐτὴν παράλειψιν.

ΤΟ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΤΙΚΟ ΦΥΛΛΟ ΤΗΣ
«ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ»
Πανηγυρικὸ, πολυσέλιδο, μὲ ἐκλεκτὴν ἐπίκαιρον ὕλην καὶ μὲ πλοῦτον εἰκόνων.
Ἐπίσης ἀπὸ τοῦ φύλλου αὐτοῦ ἀρχίζει καὶ τὸ παθητικὸν ἀνάγνωσμα
Ο ΒΙΟΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΕΥΓΕΝΙΑΣ

Η ΕΙΚΩΝ ΤΟΥ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ ΜΑΣ

Ἡ εἰκὼν τοῦ σημερινοῦ ἐξωφύλλου μας φέρει τὸν τίτλον «Ἡ Γέννησις τοῦ Χριστοῦ».

ΕΚΛΕΚΤΟΙ ΓΑΜΟΙ

NIC DONKER — Λουΐζα Α. Βερικίου, ἐτέλεσαν τοὺς γάμους των.